

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

С. В. ГУЗЕНКО

**УКРАЇНСЬКА МОВА
В ЗАСОБАХ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ**

Навчально-методичні рекомендації
та вказівки до самостійної роботи

Миколаїв

2024

УДК 811.161.2:316.77(076)

Г 93

Рекомендовано до друку рішенням кафедри журналістики, реклами та PR-технологій Навчально-наукового гуманітарного інституту Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Протокол № 1 від 21.02.2024 р.).

Рецензент: Філатова О. С., д-р філол. наук, професор, завідувач кафедри журналістики, реклами та PR-технологій Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова;
Спанатій О. С., канд. наук із соц. комунікацій, доцент кафедри журналістики, реклами та PR-технологій Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова.

Гузенко С. В.

Г 93 Українська мова в засобах масової комунікації : навч.-метод. рек. та вказівки до самостійної роботи / С. В. Гузенко. – Миколаїв : НУК, 2024. – 35 с.

У навчально-методичних рекомендаціях представлено матеріали для підготовки до практичних занять із дисципліни. Дібрано велику кількість завдань. Ретельне опрацювання практичного матеріалу дозволить студентам здобути практичні навички роботи з текстами. Видання буде корисно студентам вищих навчальних закладів, хто навчається за спеціальністю «Журналістика (реклама і зв'язки з громадськістю)».

УДК 811.161.2:316.77(076)

© Гузенко С. В., 2024

© НУК імені адмірала Макарова, 2024

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Критерії оцінювання знань	6
Плани практичних занять	10
Контрольні запитання до курсу	30
Рекомендована література до курсу	33

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета вивчення дисципліни «*УКРАЇНСЬКА МОВА В ЗАСОБАХ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ*» – поглибити й закріпити знання студентів-журналістів із теоретичних основ сучасної української літературної мови; сприяти оволодінню мовними нормами; ознайомити з лексико-граматичними особливостями організації текстів різних жанрів ЗМІ в цілому та принципами відбору; сформувати навички правильного використання лінгвістичних засобів залежно від сфери й мети спілкування та роботи з журналістськими текстами.

Завдання дисципліни: Систематизувати теоретичні знання студентів про формування та розвиток української мови, принципи її організації та функціонування. Сприяти практичному удосконаленню культури усного й писемного мовлення майбутніх журналістів. Детальніше розглянути проблемні питання фонетики, фонології, морфеміки, словотвору, пунктуації сучасної української літературної мови. Показати своєрідність функціонування орфоепічних та орфографічних норм української мови, лексики, фразеології, граматики. Навчити студентів характеризувати мовностилістичні особливості журналістських текстів різних жанрів.

Метою вивчення навчальної дисципліни «*УКРАЇНСЬКА МОВА В ЗАСОБАХ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ*» є формування у студентів відповідно до освітньої програми таких компетентностей:

- ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
- ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями
- ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій,

використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- ЗК11. Здатність спілкуватися державною мовою
- ФК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності
- ФК02. Здатність формувати інформаційний контент
- ФК10. Здатність визначати потенціал та ефективність діяльності підприємства / установи / організації; управляти зовнішнім та внутрішнім іміджем організації, враховуючи соціологічні, маркетингові дослідження та психологію споживачів.
- ФК11. Здатність застосовувати методи контролю якості виробів (інформаційно-реklamних продуктів) і об'єктів у сфері професійної діяльності, проводити експертизу ефективності рекламно-інформаційних об'єктів.

В результаті опанування курсу студенти мають знати та вміти:

- ПР03 Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами
- ПР11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою
- ПР15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення
- ПР19. Формувати інформаційний продукт для використання у рекламі та PR

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю і оцінки заключної залікової письмової роботи. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (активність, участь в дискусіях; виконання завдань та інше).

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	5 (відмінно)	зараховано
82 – 89	B	4 (добре)	
74 – 81	C		
64 – 73	D	3 (задовільно)	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	2 незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Відповіді на практичних заняттях	Критерії оцінювання
2	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки, містить аргументовані висновки
1	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
0	Студент не дає відповіді
<i>Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 30 (15 тем по 2 бали).</i>	

Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	Критерії оцінювання
4	Завдання виконано правильно, повно, логічно, текст містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використано міждисциплінарні зв'язки, представлено аргументовані висновки
3	Завдання виконано в цілому правильно, достатньо повно, логічно; допущено несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
2	Завдання виконано частково правильно, є неточності, недостатньо обґрунтована думка
1	Завдання має суттєві помилки, аргументи не сформульовано, неправильно використано терміни.
0	Студент не виконав завдання
<i>Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 60 (15 тем по 4 бали).</i>	

Залікова контрольна робота	Критерії оцінювання
9-10	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки, містить аргументовані висновки
7-8	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
5-6	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
3-4	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірні термінологія.
1-2	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована
0	Студент не дає відповіді
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 10 балів</i>	

Контрольна робота (письмово)	Критерії оцінювання
30-42	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки, містить аргументовані висновки
20-29	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
10-19	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
1-9	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовується неправильна термінологія.
0	Студент не дає відповіді
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 42 бали</i>	

Залік	Критерії оцінювання
35-40	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки, містить аргументовані висновки
25-34	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
15-24	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
5-14	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовується неправильна термінологія.
1-4	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована
0	Студент не дає відповіді
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 40 балів</i>	

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Відповіді на практичних заняттях	15x2 бали = 30 балів	3x2 бали = 6 балів
Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	15x4 бали = 60 балів	3x4 бали = 12 балів
Залікова контрольна робота	10 балів	–
Контрольна робота (письмово)	–	42 бали
Залік	–	40 балів
Всього	100	100

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ1	Т1	Відповіді на практичних заняттях	2		–
		Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	4		
	Т2	Відповіді на практичних заняттях	3x2=6		–
		Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	3x4=12		
	Т3	Відповіді на практичних заняттях	3x2=6	Відповіді на практичних заняттях	2
		Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	3x4=12	Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	4
ЗМ2	Т4	Відповіді на практичних заняттях	3x2=6		–
		Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	3x4=12		
	Т5	Відповіді на практичних заняттях	2	Відповіді на практичних заняттях	2
		Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	4	Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	4
	Т6	Відповіді на практичних заняттях	2x2=4		–
		Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	2x4=8		
	Т7	Відповіді на практичних заняттях	2x2=4	Відповіді на практичних заняттях	2
		Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	2x4=8	Виконання практичних завдань, есе, власних текстів, аналітичний огляд	4
	Залікова контрольна робота		10		–
	Контрольна робота (письмово)		–		42
Залік				40	
Сума		100		100	

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. Орфографічні і лексичні особливості мови ЗМК

Практичне заняття № 1

Предмет, мета і завдання курсу. Мовна ситуація в Україні

План

1. Зміст і структура курсу «Мова ЗМК», його зв'язок з іншими навчальними дисциплінами.
2. Поняття рідної та державної мови. Конституція України про державну мову.
3. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»
4. Престиж української мови. Мовна ситуація. Мовна політика.
5. Україномовні ЗМК: сучасний стан, проблеми, перспективи, тенденції.

Завдання для підготовки до практичного заняття:

1. Поміркуйте і будьте готові аргументовано висловити власну позицію щодо мовної ситуації в Україні.
2. Знайдіть приклади ефективного розв'язання мовних конфліктів в інших країнах світу (Гонконг, Бразилія, Фінляндія та ін.)
3. Опрацюйте документ:

Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (набув чинності 16.07.2019 р., затверджено 25.04.2019 р.)

Для якісного виконання завдання потрібно прочитати преамбулу до Закону і ознайомитися з першоджерелами, на які є посилання; детально прочитати текст Закону і вміти давати відповіді на питання:

- Який статус української мови в Україні?
- На що поширюється / не поширюється сфера дії Закону?

- Особливості функціонування української мови (у чому полягають і коли набувають чинності ці норми?)
 - у сфері трудових відносин;
 - у сфері освіти;
 - у сфері культури;
 - у сфері телебачення і радіомовлення;
 - у сфері книговидавництва та книгорозповсюдження;
 - у сфері користувацьких інтерфейсів комп'ютерних програм та веб-сайтів (додаткове питання – коли набувають чинності ці норми Закону?);
 - у сфері інформації для загального ознайомлення;
 - у сфері обслуговування споживачів;
 - у сфері реклами;
- У чому полягають повноваження Національної комісії зі стандартів державної мови
 - Звернути увагу на дати затвердження і схвалення Українського правопису

Прочитайте статтю [«Легідна українізація». Експерти про концепцію розвитку української мови»](#) Чия думка вам ближча?

Напишіть есе на тему «Яке Ваше ставлення до легідної українізації?»

Література

1. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>
2. Український правопис. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/%202019.pdf>
3. Єрмоленко С. Засоби масової комунікації і мовна свідомість сучасного українця. *Культура слова*. 2013. Вип. 79. С. 123-125. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kuls_2013_79_18

4. «Легідна українізація». Експерти про концепцію розвитку української мови

Практичне заняття № 2

Новий український правопис – 2019

План

1. Нові редакції правопису: потреба часу
2. Історія українського правопису
3. Український правопис-2019 – зміни

Питання для підготовки до практичного заняття (УСНО):

1. Чому правопис будь-якої мови час від часу зазнає нової редакції? З'ясуйте це на прикладі Українського правопису, прочитавши передмову до останньої редакції. Знайдіть факти про реформу орфографії у наш час у сусідніх країнах, приміром:

a. <https://www.bbc.com/worklife/article/20190613-simpler-spelling-may-be-more-relevant-than-ever>

b. <https://www.kommersant.ru/doc/4511342>

c. http://xn--80afqvalc3ae5i.xn--c1avg/%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D0%B8/%D0%A0%D0%B5%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0_1956_%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B0

d. [https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%98%D0%B7%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F_%D1%84%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%86%D1%83%D0%B7%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%B9_%D0%BE%D1%80%D1%84%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D0%B8%D0%B8_\(1990\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%98%D0%B7%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F_%D1%84%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%86%D1%83%D0%B7%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%B9_%D0%BE%D1%80%D1%84%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D0%B8%D0%B8_(1990))

2. Ознайомтеся зі змінами в Українському правописі і підготуйтеся про них розповісти на парі.

Література

1. Словники України онлайн <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
2. Історія Українського правопису http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000764
3. Український правопис
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>
<https://cutt.ly/Pk3RqXE>
4. Стислий огляд змін у правописі
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/osnovni-zminy%202019.pdf>
<https://www.radiosvoboda.org/a/30025623.html>

Практичне заняття № 3

Орфографічні помилки у мові ЗМК

Теоретичні питання

1. Правопис власних назв:
 - назви найвищих державних посад України;
 - назви свят і знаменних дат;
 - назви установ
2. Подвоєння букв на позначення подовжених приголосних звуків
3. Правопис слів іншомовного походження
4. Правопис складних слів, прислівників
5. Інші правила орфографії
6. Орфографічні зміни у правописі-2019

Практичні завдання

1) Знайдіть і виправте орфографічні помилки. Згрупуйте речення залежно від правил:

- **правопис слів іншомовного походження;**

- **правопис власних назв;**
- **інші орфографічні помилки.**
- 1. Web-дизайн
- 2. Агенство моделей...
- 3. ...де категорично заперечив повідомлення французького агентства
- 4. ...передав О.Морозу аудіозапис телефонних переговорів
- 5. Епоха барокко – висипним тифом, цингою
- 6. ...добре збиті – як для бізе
- 7. Щоб не ночувати бознаде, доводиться їхати на вокзал
- 8. Вже не в перше в практиці...
- 9. Однак лише бажаючих сісти у Верховній раді – більше 4500 осіб.
- 10. ...вирішує Верховний суд України...
- 11. Виконавчий Комітет Донецької обласної ради народних депутатів
- 12. ...у реанімаційному відділенні вдалося врятувати інженера лабораторії
- 13. Вінницький крупзавод закуповує в необмеженій кількості...
- 14. ...допоможе йому врешті решт
- 15. ...гімназисти виборюють перші місця на міських обласних та Всеукраїнських олімпіадах.
- 16. Генадій Капралов обмежився наданням коротенької довідки
- 17. ...копії надіслані Генеральному Прокурору України М.О. Потєбеньку
- 18. Прийміть вітання з нагоди ... дня працівників житло-комунального господарства
- 19. Розпочався з'їзд родини Плав'юків виконанням Державного гімну України
- 20. ...вже зараз ми відчуваємо дефіцит вугілля
- 21. Зараз ми – за даними самої компанії – кращий її дилер в Україні.
- 22. Європейське економічне співтовариство зацікавлене у вирішенні проблеми...

23. Тому в Земельному Кодексі є безліч положень, які не дозволяють...
24. По-третє, активізується внутрішньорегіональна інтеграція на шкоду загальнодержавній.
25. ...Кабінет міністрів зобов'язав розвивати сферу діяльності подібних господарств
26. Планується відвідування Києво-Печерської Лаври
27. ...провідні спеціалісти київської медичної академії післядипломної освіти...
28. Кандидати до Верховної Ради обіцяли керуватися конституцією України
29. Канівчани не хотіли переймати досвід Кримського міста Джанкоюю...
30. ...нам-таки нерідко доводиться споживати замість цілющих ліків справжню отруту

2) Знайдіть і виправте 3 орфографічні, 2 пунктуаційні, 2 синтаксичні помилки у фрагменті статті.

<https://armyinform.com.ua/2021/02/spodivayus-suputnyk-sich-2-30-v-rik-30-richchya-nezalezhnosti-ukrayiny-bude-zapushhenyj-oleg-uruskyj/>

– Нині чимало розмов точиться щодо того, що потрібна реформа Укроборонпрому та загалом оборонної промисловості. Які кроки здійснюються в цьому напрямі?

– Справді, це питання піднімалося вже давно. І ми фактично одразу після утворення міністерства стратегічних галузей промисловості почали розробляти концепт реформи державного концерну. У команди, яка на той час працювала в концерні, було своє бачення цих змін. Ми обмінювалися точками зору. Зрештою, я доповідав Президенту України і прем'єр-міністру концепцію реформи Укроборонпрому, яку він схвалив, але вона ще підлягає розгляду на засіданні Ради національної безпеки і оборони України. Водночас чимало точиться зараз дискусій щодо проекту закону 3822, в якому передбачено

напрями реформи підприємств, які нині входять до складу Укроборонпрому. Також хочу зазначити, що уряд наприкінці минулого року ухваливши рішення передати перші 17 підприємств та два підприємства управління акціями Фонду держмайна фактично розпочав реформу Укроборонпрому.

Корисні посилання

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>

<https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>

Практичне заняття № 5

Лексичні помилки у мові ЗМК

План

1. Багатозначні слова, омоніми, пароніми
2. Пароніми
3. Міжмовна омонімія
4. Плеоназм (тавтологія)
5. Канцеляризми
6. Штампи

Практичні завдання

Опрацювати теми, пов'язані з особливістю використання лексики у мові сучасних ЗМК, з підручника Капелюшного А. О. «Практична стилістика української мови».

Виписати з підручника приклади лексичних помилок, які зустрічаються в журналістських публікаціях (**по 5 прикладів на кожен пункт плану практичного заняття**) і запропонувати **варіант** виправлення.

Література

Капелюшний А. О. Практична стилістика української мови. С. 56-128.

Практичне заняття № 6-7

Розвиток словникового складу сучасної української літературної мови в ЗМК

План

1. Багатозначні слова і пароніми. Тренінг зі слововживання
2. Плеоназм (тавтологія) – як позбутися
3. Слова іншомовного походження: плюси і мінуси використання

Практичні завдання

Попрацюйте на онлайн-ресурсі <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/> і знайдіть відповіді на запропоновані питання. *Виберіть зі статей тлумачне значення тих чи тих слів, приклади, що демонструють різницю у слововживанні, поради мовознавців стосовно розрізнення значення / використання слів*

А) Чи є різниця в значенні слів?

ЗАЛ — ЗАЛА

МЕР — МІСЬКИЙ ГОЛОВА

ПОШИРЮВАТИСЯ — РОЗПОВСЮДЖУВАТИСЯ

КУЛІСИ — ЛАШТУНКИ

НЕДАВНО — НЕЩОДАВНО

НЕОБХІДНО — ТРЕБА — ПОТРІБНО

Б) Дібрати контекст, щоби розрізнити значення паронімів:

ВІДНОСИНИ — ВЗАЄМИНИ — СТОСУНКИ — ЗНОСИНИ

ВЛАСНИЙ — ОСОБИСТИЙ — ОСОБОВИЙ.

ВІДНОСНО — СТОСОВНО — ЩОДО — З ПРИВОДУ

ЯВЛЯТИСЯ — БУТИ (Є) — ЯВЛЯТИ СОБОЮ

ВАРТИЙ УВАГИ, АЛЕ ВАРТІСНА РІЧ

ПРЕЗЕНТАЦІЯ — РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ

ДІЛЯНКА – ДІЛЬНІЦЯ

ПРИВОДИТИ — ПРИЗВОДИТИ

ГРОМАДЯНСЬКИЙ — ГРОМАДСЬКИЙ

ІНФОРМАТИВНИЙ — ІНФОРМАЦІЙНИЙ

ЛІКАРСЬКИЙ — ЛІКУВАЛЬНИЙ
ПРОНИЗЛИВИЙ — ПРОНИКЛИВИЙ
ТАКТОВНИЙ — ТАКТИЧНИЙ
ПРИГОДА — НАГОДА
ПОПЕРЕДНІЙ — ПЕРЕДЧАСНИЙ
В) Яке слово краще використати?
ЗБІГАТИСЯ — СПІВПАДАТИ
ВЕЛИКИЙ – КРУПНИЙ
ТОЧКА ЗОРУ — ПОГЛЯД

1. Прочитайте матеріал з порталу «Культура мови на щодень» про плеоназми і статтю А. Капелюшного. **Самостійно знайдіть у мові інтернет-ЗМІ 10 прикладів плеоназмів**

2. Прочитайте статті:

а. Демченко К. В. Функціонування іншомовних лексем у текстах публіцистичного стилю

<http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/10606/47-Demchenko.pdf>

б. Навальна М. Варваризми в мові сучасної української періодики
http://www.irbis-nbuiv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuiv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=psling_2012_9_34

Випишіть відповіді на такі питання:

- Назвіть зовнішні і внутрішні чинники появи в мові запозичених слів
- Слова яких тематичних груп проникають у мову частіше? Наведіть приклади.
- Що таке варваризми? Назвіть їхні типи. З якою метою їх використовують у текстах?

Поміркуйте над питанням, чи потрібні запозичені слова і варваризми у мові? Пошукайте, що таке **мовний пуризм**. Яка ваша позиція з цього приводу?

Література

1. Культура мови на щодень – <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/>
2. Капелюшний А. Лексична надмірність та лексична недостатність у мовленні репортерів і ведучих випусків телевізійних новин. *Теле- та радіожурналістика*. 2014. Вип. 13. С. 78–86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tir_2014_13_13
3. Демченко К. В. Функціонування іншомовних лексем у текстах публіцистичного стилю. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/10606/47-Demchenko.pdf>
4. Навальна М. Варваризми в мові сучасної української періодики. *Психолінгвістика*. 2012. Вип. 9. С. 217–225. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psling_2012_9_34

Практичне заняття № 8

Лексичні, морфологічні помилки у мові ЗМК

Практичні завдання

Знайдіть і виправте помилки.

Іменник

1. До таких інструментів належить і електродрель. Однак, перш ніж її купити, подумайте, для чого вона вам потрібна і як ви її використовуватимете?
2. З 1990 року ІWМF відзначила 44 журналістки з різних країн світу.
3. Для успішного просування сходинками шоу-бізнеса потрібні скандали, постійне привертання уваги до себе.
4. З таким самим успіхом можна мріяти про те, аби побачити в одному кріслі Путіна з Байденом.
5. 13 серпня у світі відзначався День лівши.

6. Я вірю, що ми відновимо ту високу ступінь консолідації, яку демонстрували до 3 лютого.

7. Ще до будівництва комплексу "Синьогора" йшлося про зведення такого об'єкту на територіях Мислівської сільради.

8. Анестезіолог оперативно і точно розрахував дози лік, хірург миттю вибрав єдине правильне рішення, а дії медсестер заслужили оплески наглядацької ради... А як гарно було оформлено свідоцтво про смерть!

9. Направду він написав аж два звернення з приводу незаконних, на його думку, дій Василя Рябошапко.

10. Джерелом ангіни можуть бути вогнища застарілої інфекції - карієс, хворі ясна і хронічна нежить.

Прикметник

11. А назва [символу @] "равлик" проникнула в самі різні і несхожі мови світу.

12. Він був сильніший усіх обставин, які були в його житті.

13. Пригадуєте карикатуру в одному з давніших випусків гумористично-сатиричного журналу "Перець"?

14. У селі я почуваю себе більш близьким до нашого народу, до наших національних традицій.

15. Парламент, у якому є три-п'ять політичних партій, більш ефективніший, аніж парламент із більшою фрагментацією.

16. Спрацьовувало і те, що цю ситуацію, спостерігали виборці, а це стримувало опонентів від невірних кроків.

Числівник

17. Учора стало відомо, що Рахункова палата звинуватила уряд у незаконному використанні понад шестидесяти мільйонів державних коштів.

18. Зокрема йдеться про зникнення 1 мільйону 615 тисяч 883 гривень.

19. Камерун позбавили шість очок, що входять у залік кваліфікаційного турніру найближчого чемпіонату світу.

20. Два українця не розібралися в ситуації на полі.

21. Депутат Буської райради очолив організовану злочинну групу, яка 1,5 роки чинила розбійні напади з катуванням людей.

22. Футбол. Україна готова прийняти два чемпіоната Європи.

23. Сьогодні населення міст складає 3,2 мільярди при тому, що населення всієї планети досягло 6,5 мільярдів осіб.

Займенник

24. Вчора було чимало дзвінків, про який ви зазначили.

25. Я думаю, що цей крок ще раз продемонструє владі, що не все так просто. І не вдасться їм так сфальсифікувати позицію суспільства щодо політичних реформ, як вони того хочуть.

26. Також дорогими є розваги. На території усєї Затоці висять вивіски "Лунапарк". Але, відвідавши їх, багато хто залишається незадоволеним, адже так гордо називають одну-дві качелі.

27. "У цих закладах збирається молодь, яка ніде не працює, – говорить заступник начальника міліції міста Львова. – Роздобувши гроші вони пиячать, влаштовують дебоші, які нерідко мають летальні наслідки".

28. Такі вагони завжди є на великих станціях, і якщо є пасажирів, їх можна причепити до потяга.

29. Не дуже люблю бульварну пресу. Рідко читаю те, що вони пишуть про мене.

30. Мені зраджує чоловік. Я так страждаю.

Дієслово

31. Але повернімось до пікантного пункту у звинуваченні.

32. Тихо падає сніг на долоні і тає.

33. Господар увесь вечір якось дивно поглядує на вас у шпаринку дверей.

Практичне заняття № 9

Морфологічні помилки у мові ЗМК

План

1. Типові помилки у вживанні іменників
2. Типові помилки у вживанні прикметників
3. Типові помилки у вживанні числівників
4. Типові помилки у вживанні займенників
5. Типові помилки у вживанні дієслів

Практичні завдання

Опрацювати розділи про типові помилки у використанні морфологічних засобів у мові сучасних ЗМК з підручника Капелюшного А. О. «Практична стилістика української мови».

Морфологічні помилки

Іменник

1. Конфліктну ситуацію спричинила частина документу, що стосувалася політичної ситуації у Львівській області.
2. Штелін став головним тренером кутаїського «Торпедо» близько рік тому.
3. Говорять і про «чорних кішок», що пробігають час від часу між губернатором Донецької області Анатолієм Близнюком і мером Донецька Олександром Лук'янченко.
4. Минулої п'ятниці в Ізраїлю померла мати відомого пародиста і телеведучого Максима Галкіна.

Прикметник

5. Дитина народилася природнім шляхом.
6. Разом з кращою подругою Танею вони гонили на подвір'ї та бавилися з хлопцями у «войнушку».

Числівник

7. Там вона [Шенон Догерті] довго не затрималася (лише 4 сезона), оскільки характер акторки не відповідав героїні.
8. За урядовими даними, на початок року було ввезено біля 3 млн тонн імпортного зерна

Займенник

9. Як же без жертв? Без них зміна формацій – одна нудьга.

10. Навчити розумінню – це інша справа. А далі людина йтиме сам.
11. Нагадаємо, що депутата Держдуми Юшенкова вбили в Москві 17 квітня 2003 року недалеко від свого будинку на вулиці Свободи.
12. Низка дискотек розпорошена усією прибережною смугою. В середньому вони коштують 3-5 гривень.
13. Чи не боїться народний депутат [Олег Тягнибок], що Євген Червоненко тепер звинуватить у антисемітизмі всі 213 нардепів, які пристали на його пропозицію...

Дієслово

14. Одного з шанувальників американської співачки Шеріл Кроу арештували за підозрою у переслідуванні зірки.
15. Слабкі – як Україна – час від часу ставають елементами гри в політиці великих держав.
16. За словами проректора «Львівської політехніки» Василя Козика, в них також борються з цим негативним явищем.

Література

Капелюшний А. О. Практична стилістика української мови. С. 165-260.

Практичне заняття № 10-11

Синтаксичні помилки у мові ЗМК

План

1. Ненормативне вживання прийменників
2. Ненормативне узгодження присудка з підметом
3. Порухення норм керування
4. Неправильна побудова ряду однорідних членів речення
5. Помилки у використанні відокремлених обставин
6. Порухення відповідності займенників замінюваним словам
7. Порухення порядку слів у реченні
8. Неправильна побудова складнопідрядного речення

Література

Бондаренко Т. В. Синтаксичні помилки у журналістських текстах

Практичні завдання

1. Знайдіть і виправте синтаксичні помилки.

1. Л.Воевода оприлюднила скаргу в суд на Володимира Олійника, в якій вимагає скасувати його* розпорядження...
2. У зовсім непристосованому приміщенні знаходиться* молодняк великої рогатої худоби. Його* слід реконструювати.
3. 13 квітня у районному будинку культури мало відбутися засідання виконкому міської ради з участю жителів міста та обговорити* актуальне питання про соціально-економічну діяльність підприємства.
4. Враховуючи такі умови, конструктори ВАТ "ТЕКОМ" розробили і вже освоєно парові котли.
5. Більшість* чіпсів, наприклад, з сиром чи з беконом, вміщують* ненатуральні добавки...
6. По дорозі її увагу привернули два кремезні молодики у спортивних костюмах і блайзерах, які* стояли неподалік.
7. Протягом двох тижнів на водних доріжках, гімнастичних та атлетичних помостах, в* легкоатлетичних секторах*, спортмайданчиках*, стадіонах*, та стрільбищах* триватиме гостра боротьба.
8. На обличчі Володимира Івановича з'явиться посмішка, якою він ніби вибачався* перед дружиною, а думками був уже десь далеко.
9. Вибачте нас*, шановні наші платники.
10. В.Лук'янець наголосив, що вивчати, знати і керувати кадрами* – справа нелегка.
11. ...їй порекомендували: єдиний вихід у* її становищі – перекваліфікація.
12. ...вищий* батька* виріс, а розуму не набрався.
13. Так народжується історія, в яку вписується* все нові і нові імена.

14. Колектив управління ДАІ вітає всіх жінок* та жінок-водіїв* зі святом 8 Березня.

15. Сьогодні ми у глибокій скорботі низько схиляємо голови й вшановуємо світлу пам'ять* тих*, хто не вагаючись вступив в атомне пекло...

16. До* районного Будинку культури зібралися представники громадськості...

17. Як же все-таки готується держава вшанувати своїх визволителів, пояснив завідувач* сектором* з питань нагород...

18. Завідувачка* відділом* обслуговування районної бібліотеки

19. Легенда про знамениту Мата Харі, зваблиту куртизанку, яка зуміла закрутити* головами* найвпливовіших військових чинів у першу світову війну.

20. ...не дозволяє зробити для творців Перемоги все, на що* вони сповна заслужили.

2. Знайдіть і виправте помилки, пов'язані з неправильним використанням дієприслівників

1. Дивлячись на пристрасті довкола 100 кримських депутатських крісел, невідготовленій публіці може здатися, що відбувається боротьба за останній хрящину племені зголоднілих людожерів.

2. Проте зірка подіумів вірить, що, полікувавшись у цьому закладі неподалік від Лондона, їй вдасться переоцінити життєві цінності.

3. А о четвертій годині ночі, повертаючись вулицею Шевченка з новорічних святкувань додому, дісталось на горіхи 19-річно-му Володимирові.

4. Уже майже впавши у відчай і втративши віру в те, що квитки таки продаються, мені вдалося таки привернути увагу до своєї персони, і квитки мені, врешту-решт, продали.

5. Посидівши у найближчому барі за пляшкою шампанського і пляшкою коньяку, посмакувавши солодоцями та кавою, їм захотілося великого кохання, причому вже і негайно.

6. Будучи шульгою, Кідман довелося вчитися писати правою рукою для фінального великого плану.

3. Знайдіть і виправте синтаксичні помилки.

1. Вчора було чимало дзвінків, про який ви зазначили.

2. Своє бачення розслідування авіакатастрофи висловила громадська організація «Скнилівська трагедія» . У повідомленні для ЗМІ сказано, що результати досудового слідства не вразили їх потерпілих якоюсь новизною.

3. Весь екіпаж спантеличений, відправляють людину глянути, що трапилося. Через якийсь час він повертається.

4. Найголовніше - справити враження на публіку, а тому треба виступити з настроєм, викластися й емоційно, і професійно. Глядацьке журі голосуватиме за того конкурсанта, якому повірять.

5. За кордоном працюють велика кількість наших співвітчизників.

6. Економіка, культура фактично залишаються російськими. За формою вони буцімто українські , державні , а за змістом - якимось аморфним утворенням.

7. Усі, хто були сильними у революції на граніті , в акціях "Україна без Кучми" і "Повстань, Україно", далі залишаються поза реальною політикою.

8. За кордоном працюють близько п'яти мільйонів українських громадян.

9. Співробітниками Генеральної прокуратури РФ і науково-дослідна установа Мінздраву сформували постійно діючу групу з розслідування.

10. Держава має захищати, дбати й допомагати більш ніж 35 тисячам сіл, селищ і містечок України.

11. Виходить, що нова влада знову ігнорує національного відродження.

12. По-друге, з'явилась друга, досить екзотична, «вазелінова» версія програшу Кличка, згідно якої засланим козачком у стані братів був відомий катмен Джо де Соуза.

13. Я готовий пробачити президентові абсолютно все - але за умови недопущення громадянської війни і дострокової відставки.

14. Готуючись до вторгнення в Ірак, у Пентагоні були невдоволені тим, що сили вторгнення, включаючи штурмову авіацію, повинні базуватися в Саудівській Аравії або Туреччині.

15. Людині не лише властиво помилятися, а також і радіти.

16. Зателефонувавши в один із районних РАГСів нашого міста стало відомо, що працівники цієї структури про новий Сімейний кодекс лише чули.

17. Оцінювати результати повинна - у 10-12 центрах вступних тестувань - незалежна державна комісія (третя структура, яка оцінює знання, які здобули в школі).

Практичне заняття № 12-13

Науковий стиль української літературної мови

План

1. Науковий стиль
 - а. Поняття про академічну доброчесність. Правила цитування
 - б. Оформлення списків використаної літератури

Практичне завдання

1. Дібрати список літератури на тему: «Інтернет-журналістика» (10 позицій). Оформити відповідно до вимог ДСТУ 8302:2015 Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання

Практичне заняття № 14-15

Офіційно-діловий стиль української літературної мови

План

2. Офіційно-діловий стиль
 - а. Документація щодо особового складу. Заява, автобіографія.
 - б. Резюме, рекомендації щодо оформлення.

Практичне завдання

2. Повторити правила оформлення автобіографії, заяви, резюме.
3. Відредагувати речення. Записати правильні варіанти.

1. Я, Зеленко Н. О., народилася 22.09.1979 р. в м. Лубни Полтавської області.

2. На протязі 1986-95 рр. навчалася у середній школі № 1 м. Лубни.

3. У 1995 р. вступила на спеціальність "Біржова діяльність" Київського індустріального технікуму.

4. У 1997 р. поступила в НПУ імені Драгоманова.

4. Прочитати подану автобіографію; відредагувати текст, дописати відсутні дані (придумати).

Автобіографія

Я, Бугайова Ольга Володимирівна, народилася в м. Бахмач Чернігівської області. Закінчила Бахмацьку середню школу № 3.

На протязі 1980-1985 рр. навчалась у інженерно-будівельному інституті. Призначили працювати інженером тресту «Київміськбуд».

Приймаю участь в громадській роботі: голова профкому тресту.

Одружена, маю доньку.

Підпис

Дата

5. Скласти власне резюме

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО КУРСУ

1. Українська мова — одна із форм національної культури. Вислови про мову.
2. Мова і суспільство. Функції мови.
3. Престиж мови. Мовна ситуація. Мовна політика.
4. Національна школа дослідників походження української мови, значення їх праць для формування мовної свідомості та розвитку культури.
5. Геноцид — етноцид — лінгвоцид. Основні форми лінгвоциду в Україні та інших державах.
6. Поняття рідної та державної мови. Конституція України про державну мову та мови національних меншин.
7. Україномовні ЗМІ: сучасний стан, проблеми, перспективи, тенденції.
8. Аналіз мовної політики регіональних ЗМІ.
9. Мова як історична категорія. Статика та динаміка мови.
10. Чинники та закони розвитку мови. Причини мовних змін. Синхронія та діахронія.
11. Культура мови. Основні комунікативні ознаки культури мовлення. Типи мовлення.
12. Поняття норми. Структурно-мовні типи норм.
13. Літературна норма, її головні ознаки.
14. Українська мовна територія. Місце української мови серед інших мов світу.
15. Мистецтво мовлення в масовій комунікації.
16. Сучасні енциклопедії, словники, довідники, їх значення в удосконаленні культури мови журналістів.
17. Фонетика. Мовні звуки, їх характеристика: частота, амплітуда, тривалість і спектр коливання.
18. Темп. Наголос. Пауза. Ритмічна організація звукового потоку. Інтонація.
19. Український правопис. Підсистеми правопису: графіка, орфографія, пунктуація.
20. Орфографія. Принципи українського правопису.
21. Новий український правопис. Суть концепції сучасного українського правопису.

22. Найскладніші правила чинного українського правопису.
23. Предмет лексикології. Слово як одиниця мови. Поняття лексеми.
24. Лексичне й граматичне значення слова. Полісемія (багатозначність слів) та моносемія (однозначність слів).
25. Терміни. Дефініція терміна. Ключові терміни журналістики.
26. Робота над словом у журналістській творчості.
27. Типи лексичних значень.
28. Пряме і переносне значення слів, особливості їх використання в засобах масової інформації.
29. Омоніми, їх типи, особливості використання.
30. Пароніми, їх типи, особливості використання.
31. Синоніми, їх типи, особливості використання.
32. Антоніми, їх типи, особливості використання.
33. Групи лексики сучасної української мови за походженням. Власне українська і запозичена лексика. Основні причини запозичень.
34. Екзотизми (етнографізми) та варваризми, їх значення в публіцистичному тексті. Явище пуризму.
35. Іншомовні слова в сучасних засобах масової інформації. Критерії використання лексики іншомовного походження.
36. Функціональна і стилістична характеристики різних за походженням слів у журналістських текстах.
37. Загальне поняття про функціональні стилі української мови, їх коротка характеристика.
38. Публіцистичний стиль як основа мовлення засобів масової інформації, його особливості.
39. Роль журналістів у становленні й збагаченні публіцистичного стилю.
40. Мовна культура сучасної української журналістики.
41. Загальноживана, професійна та спеціальна лексика.
42. Професіоналізми і терміни (зіставна характеристика).
43. Діалектна лексика. Жаргонна лексика. Жаргонізми та арготизми (зіставна характеристика).
44. Стилiстично нейтральна лексика. Розмовна та просторічна лексика, їх склад і характер.

45. Емоційно-експресивна лексика, її функції та особливості використання у мові ЗМІ.

46. Неологізація лексики в українських ЗМІ як ознака суспільного поступу. Неологізми. Нові аббревіатури в українській пресі. Українська модерна політологічна лексика.

47. Мовні штампи. Уникнення мовних штампів у ЗМК (у пресі, на радіо, телебаченні).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Основна література

1. Литвинська, С. В., Дячук, Т. М., Онуфрійчук, Г. І., & Добровольська, Л. А. Ділова українська мова. Практикум. 2022. URL: <https://dspace.nau.edu.ua/handle/NAU/56642>
2. Сміліченко, Я. Б. Методичні вказівки для контрольних робіт з дисципліни «Ділова українська мова». 2021 URL: <http://eir.nuos.edu.ua/handle/123456789/5916>
3. Зінченко, В. М., Зинченко, В. Н., Ревуцька, С. К., & Ревуцкая, С. К. Методичні рекомендації для вивчення дисципліни «Ділова українська мова». 2020 URL: <http://elibrary.donnuet.edu.ua/id/eprint/2064>
4. Кацавець, Р.. Українська мова усна і писемна (ділове спілкування): навчальний посібник. 2020. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/17890>
5. Блашків, О. В., Вількова, Т. Т., & Коноплицька, О. І. Українська мова за професійним спрямуванням. 2022. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/48080>
6. Бондарчук, К. С. (2020). Українська мова в сучасному медіапросторі. *Publishing House "Baltija Publishing"*.

Допоміжна література

1. Vusyk, H. L. Вплив сучасної лексики ігрового комп'ютерного дискурсу на медіа та розважальний контент. *Львівський філологічний часопис*, (11), 2022. С. 51-56. URL: http://lib.ndu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/2296/1/arvativ_chyt_2021.pdf#page=40
2. Башманівський, В. І., Шульська, Н. М., & Зінчук, Р. С. Фейкоінструментарій ведення інформаційної війни в Україні: на матеріалі мови сучасних медіа. *Вчені записки Таврійського національного університету імені ВІ Вернадського*, 34(1), 2023. С. 274-280. URL: http://eprints.zu.edu.ua/36988/1/%D0%92%D0%971-2_2023%20%D1%84%D0%B0%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F-284-289.pdf
3. Вовк, К. М. (2021). Вживання слів іншомовного походження у мові змі (на прикладі газети «Вісник»). *Актуальні проблеми мовознавства*, 40. URL:

http://lib.ndu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/2296/1/arvativ_chyt_2021.pdf#page=40

4. Єрмоленко С. Засоби масової комунікації і мовна свідомість сучасного українця. *Культура слова*. 2013. Вип. 79. С. 123-125. URL:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kuls_2013_79_18

5. Мацько В. Українська мова : навч. посібник Львів : Новий Світ-2000, 2019. 264 с.

6. Новий український правопис : навч. посібник Київ : ЦУЛ, 2019. 284 с.

7. Панасенко Г. С. Динаміка мовних конфліктів у XXI столітті.

International relations. Economics. Country Studies. Tourism (IRECST). 2018. Вип.

8. С. 63-73. URL: <https://periodicals.karazin.ua/irtb/article/view/12283>

8. Плеханова, Т. ДО ПРОБЛЕМИ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ У МЕДІА. *Журналістика майбутнього: виклики, тенденції, перспек*, 2022. С. 238. URL: <https://www.destin-project.info/wp-content/uploads/2023/01/Zbirnyk-tez-mizhnarodnoi-konferentsii-u-ramkakh-DESTIN-2022.pdf#page=238>

9. Українська мова. Енциклопедія 2-ге вид., зі змінами і доп. К. : Українська енциклопедія, 2004. **Словникові статті**: *Мовна політика* (С. 357-361); *Мова і суспільство* (С. 349-352); *Лінгвоцид* (С. 315-318); *Українсько-російські мовні контакти* (С. 744-746). URL:

https://chtyvo.org.ua/authors/Rusanivskyy_VM/Ukrainska_mova_Entsyklopedia/АБО <http://1576.ua/books/4995>

10. Шульська, Н. М., & Зінчук, Р. С. Комунікативно-функційний потенціал заголовків у мові сучасних медіа. *Вчені записки*, С. 212-220. URL:

http://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/5_2021/part_2/37.pdf

Інформаційні ресурси в інтернет

1. Словники України онлайн URL: <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>

2. Історія Українського правопису URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000764

3. Український правопис URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ukrayinskij-pravopis-2019>

4. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>

Навчальне видання
ГУЗЕНКО
Світлана Валентинівна

УКРАЇНСЬКА МОВА
В ЗАСОБАХ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Навчально-методичні рекомендації
та вказівки до самостійної роботи

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 2,1. Тираж 100 пр. Зам. №

ВИДАВЕЦЬ І ВИГОТОВЛЮВАЧ